

Stanowisko Związku Miast Polskich
w sprawie

**projektu ustawy o współdziałaniu w samorządzie terytorialnym na rzecz
rozwoju lokalnego i regionalnego oraz o zmianie niektórych ustaw**

Ponawiamy podziękowanie za uwzględnienie większości uwag zgłoszonych przez Związek Miast Polskich do poprzednich wersji projektu "prezydenckiego". Potwierdzamy zasadniczo wstępne stanowisko Zgromadzenia Ogólnego Związku z dnia 1 marca 2013 r.

1. Wersja skierowana do Sejmu zawiera bardzo ważne dla samorządów lokalnych zapisy, które **popieramy**, w tym zwłaszcza:

- uzupełnienie przepisów określających **zasadę generalnej właściwości JST** w sprawach lokalnych i regionalnych, w sposób istotnie wzmacniający gwarantowaną w Konstytucji samodzielność gmin, powiatów i województw w zakresie ich zadań własnych;
- przekształcenie dotychczasowego absolutorium dla organu wykonawczego w formułę skwitowania;
- umożliwienie tworzenia związków komunalnych przez gminy i powiaty;
- przywrócenie możliwości reprezentowania jednostek samorządu terytorialnego przed Trybunałem Konstytucyjnym przez stowarzyszenia JST;
- uporządkowanie problematyki dotyczącej zmian granic gmin i powiatów;
- podniesienie progu ważności referendum w sprawie odwołania organu JST do poziomu frekwencji wyborczej, co jest w dużym stopniu równoznaczne z przywróceniem uczciwej równowagi w tym zakresie (w myśl zasady *pacta sunt servanda*); zwiększa przy tym stabilność organów JST w trakcie trwania kadencji, na którą - zgodnie z Konstytucją - dany organ został wybrany; referendum winno umożliwiać odwołanie organu w sytuacjach nadzwyczajnych, a nie z powodu zmian sondaży lub koalicji w trakcie kadencji.
- posiadanie przez JST praw strony w postępowaniach dotyczących ich interesu prawnego, w tym przed sądami administracyjnymi;
- możliwość wprowadzenia jednolitego zarządzania drogami publicznymi, a także ruchem na tych drogach, przez burmistrza (prezydenta) w granicach miasta (zwracamy uwagę, że w przypadku zarządzania ruchem trzeba wprowadzić procedurę przejmowania tego zadania, najlepiej analogiczną do tej, która jest zaproponowana dla przejmowania zarządzania drogami);
- ujednolicenie zasad tworzenia spółek (i uczestnictwa w nich) przez JST;
- wprowadzenie zespołu współpracy terytorialnej – nowej formy dobrowolnego współdziałania gmin, gmin i powiatów, albo gmin, powiatów i województwa w programowaniu i realizacji rozwoju lokalnego i/lub regionalnego; stanowi uzupełnienie luki istniejącej dziś pomiędzy stowarzyszeniem JST a celowym związkiem komunalnym, oczekiwane przez wiele nawiązanych już partnerstw JST na miejskich obszarach funkcjonalnych;
- uzależnienie sposobu organizowania i prowadzenia konsultacji społecznych od decyzji organów JST.

2. Wątpliwości budzi propozycja tworzenia **zinstytucjonalizowanej formy** na szczeblu regionalnym (konwent delegatów samorządu lokalnego w województwie). Także w tym przypadku należy podkreślić fakt, że w ciągu minionych 14 lat ukształtowały się już różne formy współpracy organów samorządu województw z gminami i powiatami. Ponadto należy dodać, że zaproponowany w projekcie sposób wyłaniania przedstawicieli gmin i powiatów nie zapewnia proporcjonalnej, sprawiedliwej ich re-reprezentacji. Zamiast formy zinstytucjonalizowanej można rozważyć **przywrócenie konferencji regionalnych**, które funkcjonowały w województwach na podstawie I wersji ustawy normującej zasady prowadzenia polityki regionalnej.
3. Nie do przyjęcia jest propozycja zniesienia progu **ważności referendum lokalnego**. Nie ma żadnych racjonalnych przesłanek dla wprowadzenia w Polsce takiego rozwiązania, które byłoby w pewnym stopniu powieleniem modelu szwajcarskiego. Wobec braku tradycji i dorobku w tym zakresie, nagłe wprowadzenie takiego rozwiązania w Polsce spowodowałoby nadużywanie tego mechanizmu demokracji przez wąskie grupy interesu, a w konsekwencji rychłą utratę jego rangi.
4. Zwracamy uwagę na fakt **nieumieszczenia** w obecnym projekcie innych naszych postulatów. Można się zgodzić z podejściem zakładającym, że kwestie finansowe, tak dla nas ważne, znajdują się w odrębnym projekcie. Jednak niektóre spośród naszych wniosków, mające charakter ustrojowy, mogą i powinny zostać ujęte w obecnym projekcie. Dotyczy to zwłaszcza:
 - zagwarantowania wszystkim zainteresowanym miastom prawa wnioskowania o nadanie im **statusu miasta na prawach powiatu** (przykład Wałbrzycha pokazuje, że jest to możliwe);
 - **zniesienia zakazu łączenia mandatu samorządowego z mandatem senatora**, co stanowiłoby kompromisowe załatwienie postulatu przekształcenia Senatu w izbę samorządową;
 - **zniesienia zakazu łączenia mandatu organu wykonawczego gminy z mandatem radnego powiatu** (tak było w I kadencji powiatowej; wówczas wielu wójtów i burmistrzów było równocześnie radnymi powiatu, co w naturalny sposób ułatwiało współdziałanie obu rodzajów samorządu lokalnego).
5. Przypominamy konieczność rozwiązania problemu zabezpieczenia socjalnego osób, które pełnią funkcję organu wykonawczego gminy przez **więcej niż dwie kadencje**; problem ten jest rozwiązany w wielu demokratycznych krajach, więc należy rozważyć możliwość skorzystania z tych wzorów.

Rzeszów, 18 października 2013

Ryszard Grobelny
PREZES ZWIĄZKU